

LEGEA RURALĂ DIN 1864 ȘI APLICAREA EI ÎN PISCANI, JUDEȚUL ARGHEȘ

TEODOR DINA

Dintre marile reforme înlăptuite în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza, reforma agrară a fost cea mai importantă pentru populația săracă a satelor. În ajunul aplicării legii rurale din 1864, moșia Piscanilor era divizată în patru „trupuri“ distincte, astfel:

– Moșia Statului, fostă a mănăstirii Valea, în stăpânirea căreia s-a aflat timp de 240 de ani, între 3 septembrie 1623 și 25 decembrie 1863;

– Moșia Barbu Belu, fostă a moșnenilor piscăneni și „căzută“ în stăpânirea familiei Belu în condițiile specifice ultimelor domnii fanariote, în perioada 1816-1818;

– Moșia vistierului Mihai Popescu din Pitești, asemenea fostă proprietate a moșnenilor, cumpărată în anul 1827 de la Ion Piscanul;

– Moșia Safta Piscanca, descendentă a moșnenilor locali.

Aprobarea și aplicarea legii rurale a întâmpinat serioase greutăți deoarece, „neîmpăcata opoziție întâlnită în Adunare“ l-a împiedicat pe domnitor să treacă la înlăptuirea ei. Totuși, după desbateri furtunoase, cu participarea efectivă a domnitorului, legea rurală a primit formularea definitivă, fiind promulgată de domnitor la 14/26 august 1864.

Textul legii prevedea ca sătenii să primească pământ în funcție de puterea lor economică, exprimată prin numărul de vite de care dispunea fiecare familie.

Locuitorii fostei comune Piscani, au fost încadrați în patru categorii sociale, astfel:

1. Cei care aveau 4 boi, primeau 11 pogoane;
2. Cei care aveau 2 boi, primeau 7 pogoane și 19 prăjini;
3. Cei care nu aveau boi și lucrau cu brațele, primeau 4 pogoane și 15 prăjini;
4. Cei care nu erau agricultori, sau nu efectuase clacă pe moșie, primeau doar 398 stânjani pătrați, cămin pentru casă și grădină.

La data promulgării legii rurale situația pe categorii sociale a locuitorilor din Piscani era următoarea:

La moșia Barbu Belu.

„Comisia instituită conf. art. 24 al Legii Rurale, în urma constatării făcute relativ la clăcașii D-lui Barbu Belu, din comuna Piscani și cătunul Negreni, la diferitele lor categorii, s-au întrebat mai întâi locuitorii dacă persistă în a lua pogoanele legiuite, sau dacă sunt vreunii care se mulțumesc a-și lua numai casa și grădina (sic) sau dacă doresc a se strămuta pe moșia Statului.

Și nu s-a arătat nici unul cu dorința categoriei din urmă.

Subscrișii având de normă încredințarea dată de primăria locală că proprietatea mai sus numită fiind cu destulă întindere, s-au dat pogoanele legiuite după cum urmează:

la 3 clăcași cu 4 boi, câte 11 pogoane;

la 72 cu 2 boi, câte 7 pogoane și 19 prăjini;

la 14 cu brațele, câte 4 pogoane și 15 prăjini;

la 10 dreptul de a-și conserva numai casa și grădina.

Toate aceste categorii s-au prevăzut și prin Tabela litera A, conform art. 1 din instrucțiuni. Iar D-nii proprietari pentru totala sumă de despăgubire, precum și a banilor ce au de primit, li s-au liberat titlu provizoriu de despăgubire.

(f. dată)

Subprefect, R. Gogulescu

Delegat al comunelor, Gh. Ionescu¹

La data de 9 ianuarie 1865, „Comisiunea plășii Râurile viind în comuna Piscani-Negreni, și după constatarea făcută s-a găsit că în total au rezultat clăcașii cu categoriile următoare:

(Pe toate cele 4 moșii, n.ns.)

6 clăcași cu 4 boi,

108 clăcași cu 2 boi,

27 cu brațele,

21 cu drept de casă și grădină.

Preoți sunt doi, la două biserici cărora li se cuvine pogoanele legiuite. Alte contestații contra clasificării nu s-au mai ivit în această comună în afară de aceasta: Ion Niță, Ion Mihai Icecaru și Joița văduva, cu pretenția de a fi și dânșii înscriși între clăcași.

După cercetările făcute în prezența numiților și a orânduitului din partea D-lor proprietari, s-a găsit că numiții au fost sfornici, cu deosebite învoieli, precum s-a constatat chiar din biletele ce posedau, de plata locurilor ce le au cu deosebită tocmeală“.

Pt. conf. Notar, Niță Popescu²

¹ Arh. St. Pitești, Prefectura Muscel, dosar nr. 128/1865, fila 21.

² Arh. St. Pitești, Prefectura Muscel, dosar nr. 123/1865, fila 13.

Împroprietărirea fiind prin despăgubire, clăcașii trebuiau să plătească pământul, în timp de 15 ani, plată care reprezenta, de altfel, despăgubirea proprietarilor pentru desființarea clăcii.

Bucuria a fost așa de mare, încât de la Unirea Principatelor nu s-a mai văzut atâta „cântec, joc și voie bună“ de parcă toată țara era în sărbătoare.

Pentru prima dată în istoria milenară a poporului român, țaranii obțineau dreptul sacru de a nu mai fi dependenți de stăpânii de moșii, dreptul de a avea fiecare bucățica lui de pământ.

Aceeași bucurie nemărginită au simțit și clăcașii din Piscani și Negreni. Ea a fost marcată de cântecele și jocurile care nu au încetat (se spune) în toate cele trei zile ale bălciului anual de sf. Maria Mare (15 august) care are loc la Piscani. Aici și-au dat spontan întâlnire locuitori ai satelor de pe frumoasa vale a Râului Doamnei și de pe Argeșel, aducând un sincer prinos de recunoștință domnitorului Alexandru Ioan Cuza și principalului său colaborator Mihail Kogălniceanu.

Administrația comunei Piscani, abia înființată în 1865, reprezentată de primarul Nică Lungan, ajutorul de primar Oprea Minea și notarul Ion Filotan, conformându-se Instrucțiunilor de aplicare a legii rurale, au întocmit Tabela A, cu numele clăcașilor și categoria lor de împroprietărire cu pământul cuvenit, precum și moșia pe care efectuaseră claca. Tabele au fost înaintate la Prefectura Muscel, de care aparținea atunci comuna Piscani, spre aprobare.

Tot acolo, la Comitetul Permanent, constituit ad-hoc, vor fi înaintate o serie de reclamații privind nemulțumirile clăcașilor (și proprietarilor de moșii) cu privire la aplicarea legii.

Pentru delimitarea terenului rezervat pentru împroprietărire și pentru întocmirea planurilor celor patru moșii din Piscani, Ministerul Finanțelor a delegat (pentru județul Muscel) pe inginerul hotarnic căpitan Nicolae Neculcea.

Pământul acordat țăranilor nu trebuia să depășească 2/3 din suprafața moșiei expropriate (fără a socoti pădurile) și nu putea fi înstrăinat timp de 30 de ani.

Se desființa pentru totdeauna claca, dijma, „potvezile și zilele de meremet“ precum și alte nenumărate obligații datorate stăpânilor de moșii în natură sau în bani.

Răscumpărarea acestor obligații, incluse în plata pământului, era eșalonată pe timp de 15 ani, și se plătea diferențiat pentru fiecare categorie de beneficiari.

Ca urmare a legii rurale din 1864, în satele Piscani și Negreni au fost împroprietărite 156 familii de clăcași cu cca. 1130 pogoane de teren arabil. Au fost expropriate patru moșii:

Moșia Statului (fostă a mănăstirii Valea) 330 pogoane³.

³ 1 pogon / = 1/2 hectar = 5.000 m. p.

Moșia Barbu Belu, 740 pogoane.
 Moșia vistierului Mihai Popescu, 48 pogoane.
 Moșia Safta Piscanca, 12 pogoane.

Tabela A

de constatare a numărului clăcașilor, a categoriei lor și a sumei de despăgubire a proprietarilor, din comuna Piscani.

Moșia Statului

Nr. crt.	Numele și prenumele	Categoria	Pogoanele legiuite	Suma banilor	Obs.
1.	Niță Popescu	4 boi	11 pogoane	133 lei/an	
2.	Pandele Drăghici	4 boi	11 pogoane	133 lei/an	
3.	Ion Filotan	4 boi	11 pogoane	133 lei/an	
4.	Constantin Ardei	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
5.	Neagoe Matei	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
6.	Milea Țuțulan	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
7.	Marin Minea	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
8.	Ioniță Banu	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
9.	Banu Moldoveanu	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
10.	Niță Rudaru	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
11.	Stoica Toader	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
12.	Casa răp. Ion Băjenaru	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
13.	Gheorghe Ducan	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
14.	Nae Țița văduva	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
15.	Oprea Minea	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
16.	Niță Tuca văduva	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
17.	Niță Militaru	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
18.	Pascale Radu	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
19.	Gheorghe Pielmuș	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
20.	Mihai Lăutaru	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
21.	Dumitru Năndrașu	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
22.	Simion M. Trocan	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
23.	Dumitru I. Boncea	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
24.	Ion Drăgan	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
25.	Dumitru Ducan	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
26.	Gheorghe Bucur	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
27.	Niță Arvatu	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
28.	Matei Trocan	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
29.	Gheorghe D. Proisan	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
30.	Niță Iacob	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
31.	Dumitrache Popa	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
32.	Vasile Din Oancea	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	

11.	Tudor Minea	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
14.	Gheorghe Negoită	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
15.	Ion Tudose	cu brațe	4 pog. 15 prăjini	71,20 lei/an	
16.	Crăciun Milea	cu brațe	4 pog. 15 prăjini	71,20 lei/an	
17.	Nicolae Zamfira	cu brațe	4 pog. 15 prăjini	71,20 lei/an	
18.	Gheorghe Pieruș	cu brațe	4 pog. 15 prăjini	71,20 lei/an	
19.	Ion Pieruș	cu brațe	4 pog. 15 prăjini	71,20 lei/an	
20.	Niță Neacșa	cu brațe	4 pog. 15 prăjini	71,20 lei/an	
21.	Bucur Băjenaru	cu brațe	4 pog. 15 prăjini	71,20 lei/an	
22.	Sanda văduva	cu brațe	4 pog. 15 prăjini	71,20 lei/an	
23.	Nica văduva	cu brațe	4 pog. 15 prăjini	71,20 lei/an	
24.	Tudor Strâmbu	cu brațe	4 pog. 15 prăjini	71,20 lei/an	

Principatele Unite Române

Avocatul Statului

Județele Argeș-Muscel

1865 decembrie 17

Domnule Președinte,

Onorata Comisie a plășii Râurile, județul Muscel, a înscris ca, clăcaș fruntaș pe moșia Piscani a Statului pe Niță Popescu, țârcovnicul acestei comune, în contra legii.

Vă rog a fi sorocit a mă înfățișa cu numitul.

Avocat, (Indescifrabil)

D-sale D-lui Președinte al Comitetului Permanent Muscel⁴.

Moșia Barbu Belu

Nr. crt.	Numele și prenumele	Categoria	Pogoanele legiuite	Suma banilor	Obs.
1.	Mogoasă Stan	4 boi	11 pogoane	133 lei/an	
2.	Sandu lui Stan	4 boi	11 pogoane	133 lei/an	
3.	Ghiță Oprea	4 boi	11 pogoane	133 lei/an	
4.	Niță Dragomir	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
5.	Coicea Dragomir	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
6.	Nică Din Coicea	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
7.	Ghiță Coicea	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
8.	Ion Tudose	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
9.	Radu Dragomir	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
10.	Ioniță Oancea	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
11.	Nică Matei Căteanu	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
12.	Matei T. Lungan	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	

⁴ Arh. St. Pitești, Prefectura Muscel, dosar nr. 123/1865, fila 1.

13.	Gheorghe al Babii	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
14.	Niță Neacșa	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
15.	Ioniță Lungan	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
16.	Ion Radu Ene	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
17.	Niță Ciobanu	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
18.	Dumitru Ciobanu	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
19.	Nică Lungan	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
20.	Păuna Bârculeasa	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
21.	Ion al Rotarului	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
22.	Gheorghe Bârcă	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
23.	Stan al Radului	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
24.	Barbu Sima	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
25.	Casa răp. Ion Rotaru	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
26.	Din Oancea	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
27.	Stana văduva	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
28.	Nică Oprea	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
29.	Nița văduva	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
30.	Ion Pătru	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
31.	Radu Stan	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
32.	Matei Dumitra	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
33.	Dumitru Rotaru	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
34.	Manole Lopată	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
35.	Preda al Bălașii	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
36.	Ion Călina	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
37.	Dincă Stanca	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
38.	Mihai al Călinii	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
39.	Iordache Lopată	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
40.	Nică al Niții	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
41.	Lucă Oprea	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
42.	Nică al Stanii	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
43.	Ioniță Buturici	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
44.	Enache Bucur	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
45.	Gheorghe al Stancului	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
46.	Ion Militaru	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
47.	Ghiță Jianu	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
48.	Barbu Lascăr	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
49.	Dumitru Iordache	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
50.	Niță Ivașcu	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
51.	Nică Ivașcu	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
52.	Din Găișteanu	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
53.	Dumitra văduva	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
54.	Manole Sima	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
55.	Petrica văduva	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an
56.	Ion Jianu	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an

57.	Nicolae Chiriță	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
58.	Maria Chirițoia	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
59.	Gheorghe Chiriță	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
60.	Ion Ștefănoiu	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
61.	Nicolae Suditu	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
62.	Toader Boncea	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
63.	Nicolae Moraru	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
64.	Gheorghe Moraru	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
65.	Costache Boncea	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
66.	Ioniță Mititelu	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
67.	Nicolae Boncea	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
68.	Ghiță Boncea	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
69.	Matei Boncea	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
70.	Ghiță I. Boncea	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
71.	Marin Spătaru	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
72.	Niță al Stanchi	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
73.	Nicolae al Stanchi	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
74.	Șerban Militaru	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
75.	Mihalache Moraru	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
76.	Sandu Tudor	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
77.	Niță Țugui	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
78.	Sultana Ion Voinea	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
79.	Ioniță Tudor	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
80.	Ion Mihai Iconaru	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
81.	Călina văduva	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
82.	Din al lui Dincă	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
83.	Badea Seceleanu	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
84.	Joița văduva	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
85.	Ion al Popii	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
86.	Din al Popii	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
87.	Maria Suditu	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
88.	Ion Boncea	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
89.	Toader T. Boncea	2 boi	7 pog. 19 prăjini	100,24 lei/an	
90.	Dina văduva	cu brațe	4 pog. 15 prăjini	71,20 lei/an	
91.	Marin Boncea	cu brațe	4 pog. 15 prăjini	71,20 lei/an	
92.	Ion Păunoiu	cu brațe	4 pog. 15 prăjini	71,20 lei/an	
93.	Niță Lungan	cu brațe	4 pog. 15 prăjini	71,20 lei/an	
94.	Matei Ioana	cu brațe	4 pog. 15 prăjini	71,20 lei/an	
95.	Tache al Stanii	cu brațe	4 pog. 15 prăjini	71,20 lei/an	
96.	Stănică Buturici	cu brațe	4 pog. 15 prăjini	71,20 lei/an	
97.	Nicolae al Radului	cu brațe	4 pog. 15 prăjini	71,20 lei/an	
98.	Ion Lopată	cu brațe	4 pog. 15 prăjini	71,20 lei/an	
99.	Păuna Țiganca	cu brațe	4 pog. 15 prăjini	71,20 lei/an	

Moșia Niță Popescu
(a vistierului Mihai)

Nr. crt.	Numele și prenumele	Categoria	Pogoanele legiuite	Suma banilor	Obs.
1.	Niță Toroncea	2 boi	6 pog. 11 prăjini	84 lei/an	
2.	Gheorghe Despa	2 boi	6 pog. 11 prăjini	84 lei/an	
3.	Matei I. Ungureanu	2 boi	6 pog. 11 prăjini	84 lei/an	
4.	Gheorghe Boncea	cu brațe	3 pog. 20 prăjini	56 lei/an	
5.	Gheorghe Curelea	cu brațe	3 pog. 20 prăjini	56 lei/an	
6.	Petre Dudoi	cu brațe	3 pog. 20 prăjini	56 lei/an	
7.	Nică Dudoi	cu brațe	3 pog. 20 prăjini	56 lei/an	
8.	Stan Lăutaru	cu brațe	3 pog. 20 prăjini	56 lei/an	
9.	Onel Ivan	cu brațe	3 pog. 20 prăjini	56 lei/an	
10.	Trandafir Căldăraru	cu brațe	3 pog. 20 prăjini	56 lei/an	

Moșia Safta Piscanca*

Nr. crt.	Numele și prenumele	Categoria	Pogoanele legiuite	Suma banilor	Obs.
1.	Constantin Voinea	cu brațe	4 pog. 20 prăjini	62,33 lei/an	
2.	Joița văduva	cu brațe	4 pog. 20 prăjini	62,33 lei/an	
3.	Simion Voinea	cu brațe	2 pog. 22 prăjini	38,00 lei/an	

Cum era de așteptat, aplicarea legii rurale a întâmpinat o mulțime de dificultăți, atât la nivel local cât și la nivel național. Nu a fost alcătuit un regulament clar în baza căruia să se desfășoare programul de împrumut. Fiind puțini ingineri topografi, măsurătorile s-au făcut cu greutate și în timp îndelungat. S-au făcut și multe abuzuri. Proprietarii de moșii au contestat prezența pe liste a mai multor clăcași, chiar dacă aceștia au demonstrat, cu dovezi scrise, că au efectuat clacă pe moșii. Este cazul țiganilor: Trandafir Căldăraru, Onel Ivan și Stan Lăutaru, clăcași pe moșia Niță Popescu (a vistierului Mihai) cărora proprietarul le-a contestat înscrierea pe liste, deși aceștia au prezentat Consiliului Permanent Muscel, câteva bilete din care reșese că au efectuat zile de clacă pe moșie cu brațele. Asemenea, au mai fost contestați Ion Mihai Iconaru și Ioniță Tudor Lungan, cărora Barbu Belu le contesta calitatea de clăcași pe moșia sa, și a căror situație nu era rezolvată nici la 14 iunie 1867, când dosarul lor ajunsese la Curtea de Apel București⁵.

Safta Piscanca, descendentă a moșnenilor piscăneni, pe moșia căreia au fost împrumutate trei familii din neamul Voinea, a contestat, asemenea, până

* Safta Piscanca II, ultima descendentă a moșnenilor piscăneni care au avut moșie în Piscani, a decedat la 28 ianuarie 1894. La fiul ei, Tudor Piscanu a văzut Constantin Rădulescu-Codin, în anul 1904, patru documente foarte vechi scrise pe piele... de iepure!

⁵ Constantin Alessandrescu, *Dicționar geografic al județului Muscel*, București, 1893, p. 272-275.

În Curtea de Apel București, calitatea de clăcași a celor înscrși.

Și pe moșia Statului a fost contestat Niță Popescu, care „a fost în adevăr, puźnic de hotare și cântăreț la biserică...”.

Cu toate lacunele ei, legea rurală din 1864 a avut o însemnătate deosebită, țăranii ieșind de sub arbitrajul boieresc, au devenit ei înșiși proprietari, având – cum sublinia domnitorul Alexandru Ioan Cuza – o părțică de pământ „proprietate și moșie...”.

Din punct de vedere economic, consecințele imediate ale reformei agrare nu fost aproape negative. Lipsiți de mână de lucru gratuită, proprietarii și arendașii nu și-au investit capitalurile pentru progresul agriculturii și n-au putut face față dificultăților momentului.

Cum și împărțirea pământului se desfășura într-un ritm destul de lent, din cauza lipsei de personal tehnic, pentru măsurători, au fost și mulți săteni care nu au efectuat la timp și de calitate lucrările agricole. Pe ansamblu, mai în toate județele țării, anii 1865-1867 au însemnat sub aspect economic aproape un regres față de anii anteriori.

Abia după anul 1870 lucrurile s-au schimbat radical, ambele categorii de proprietari – sătenii pe de o parte, proprietarii de moșii, pe de altă parte, – au valorificat mai bine pământul, creându-se un excedent de produse agricole, din vânzarea căruia s-au putut cumpăra de către săteni pluguri moderne, grape, semănători etc.

În anul 1888 în plasa Râurile (de care aparțineau satele Piscani și Negreni) erau următoarele mașini agricole: „... o mașină de semănat, trei mașini de secerat și cosit, trei mașini de treerat, cu aburi, două de treerat cu manej, 11 mașini de vânturat, 5 mașini de bătut porumb la manivelă, 895 de pluguri de lemn țărănești, 561 de pluguri de fier nemțești, 36 de scoricatoare, 3 grape de fier, 1 tăfălug, o mașină de ales sămânța, o moară cu aburi și 60 de mori pe apă”⁵.

În anul 1890, comuna Piscani avea o populație de 998 de locuitori (511 bărbați și 487 femei).

„Locuitorii acestei comune – cităm din Dicționarul geografic al județului Muscel, pe anul 1893 – în afară de agricultură se mai ocupă puțin și cu dulgheria și zidăria. Mai fiecare familie își are vitele necesare. Numărul lor este: 250 de vaci, 300 de boi, 24 de cai, 111 capre, 172 de oi și 80 de porci. Produsul acestor vite se întrebuintează în economia domestică, iar lâna oilor se întrebuintează la facerea velintelor, fotelor, dimiilor albe și negre. Dealul Piscani este acoperit cu pădure, proprietatea statului, compusă din stejari și fagi.

În raionul comunei sunt o mulțime de livezi acoperite cu fânețe și pomi roditori ca: meri, peri, vișini, nuci, zarzări, pruni etc.

Proprietari mari sunt în comună d-nii: Costache Crasan, Constantin Hagi

Nicolau și Petrache Pârâianu. Statul percepe impozit funciar de la 600 de hectare...⁶.

În anul 1899, pe suprafața cultivabilă a comunei Piscani s-au obținut: 20200 hectolitri de porumb, 475 hectolitri de grâu, 206 hectolitri fasole, 25 hectolitri de orz și 60 de hectolitri ovăz.

„Grâul a fost cultivat de d-nii Teodor Nicolaescu și Enache Alcipiade (ambii arendași pe „treimea“ rămasă statului) și a fost vândut la negustorii din Pitești cu 9 bani hl. de grâu și 9 bani hl. fasole.

Au mai vândut: preotul Nicolae Negreanu, Gheorghe Ciobănescu și Nița Iconaru...⁷.

Dintr-o statistică a județului Muscel, pe anul 1902, se constată că în comuna Piscani existau: 2 mori pe apă, 1 pivă (pentru bătut postav), 1 gater pe apă, 10 poverne pentru fabricat țuică, 242 de boi, 166 vaci, 280 de oi, 215 porci. S-au cultivat cu porumb 291 ha, cu grâu 9 ha⁸.

În perioada 1 septembrie 1903-1 septembrie 1904, comuna Piscani, plasă Dârmănești, avea următoarea situație:

Întinderea comunei = 1059 hectare,

Fânețe, 138 ha., arături 388 ha., pomi 83 ha., pădure 150 ha.

Populație: bărbați 547, femei 554: total 1101 persoane.

Născuți (1.09.1903-1.09.1904) 34 copii, morți 27, căsătoriți 8.

Comuna are, 345 case de locuit, 3 cârciumi, 2 mori, 1 pivă, 10 poverne, 10 puțuri, 16 fântâni.

Economie: căruțe cu cai 27, căruțe cu boi 88, cai 53, boi 275, vaci 210, oi 247, capre 14, porci 214, stupi 40, țuică produsă 1240 Dal., căruțe construite 15, hectare porumb semănat 388, hectare cu grâu 35, carul cu fân s-a vândut cu 40 lei, decalitrul de țuică s-a vândut cu 5,50 lei.

În comună sunt meseriași: 1 croitor, 3 fierari, 2 cismari, 2 dogari, 15 dulgheri, 6 rotari, 8 zidari⁹.

Tot în anul 1904 a fost construită Infirmeria (Dispensarul) din Piscani care a avut un rol deosebit în prevenirea și tratarea unor boli, iar în anul 1907 a fost înființată Banca Populară „Râul Doamnei“ cu un capital social de 2.440 lei¹⁰.

Din păcate, în anul 1907 comuna Piscani a fost desființată ca unitate administrativă, satul Piscani fiind afiliat la comuna Purcăreni (Micești-Argeș), iar satul Negreni a fost alipit la comuna Dârmănești.

Reînființarea comunei s-a realizat în anul 1923.

De menționat că dezvoltarea economică de tip capitalist la sate a produs,

⁶ *Ibidem*, p. 278.

⁷ Arh. St. Pitești, Prefectura Muscel, dosar nr. 18/1901, fila 153.

⁸ Arh. St. Pitești, Prefectura Muscel, dosar nr. 60/1902, fila 117.

⁹ Arh. St. Pitești, Prefectura Muscel, dosar nr. 69/1904, fila 97.

¹⁰ Teodor Dina, *Piscani-Negreni, file de istorie*, Editura A&I, 1998, p. 140-146.

cum era și firesc, o diferențiere socială chiar în rândul foștilor clăcași.

Cei cu mijloace de muncă (boi, cai, căruțe, pluguri etc.) pot produce mai mult decât cei fără vite de muncă, pot crea un excedent de produse care, vândute pe piața liberă le asigură bani pentru investiții și pentru nevoile familiei.

Unii dintre săteni cumpără loturi de teren fie de la semenii lor, sărăciți din cauza împrumuturilor pentru plata pământului, fie din moșia Statului, a cărei „treime“ a fost dată spre vânzare în anul 1881.

A rămas nerezolvată problema izlazului pentru vite. Ea va fi rezolvată abia în anul 1925, în baza Decretului-lege nr. 3692/1918. Până atunci sătenii vor învoi vitele mari și mici pe terenurile proprietarilor de moșii Petrache Piriianu și Costache Crasan.

Anexe

Proces-verbal

Subsemnatul inginer delimitator al proprietății Statului, din județul Muscel, în urma celor statornicite prin art. 2 și 7 din Circulara D-lui ministru de Interne, Agricultură și Lucrări Publice nr. 9278 și a Instrucțiunilor date de Ministerul Finanțelor nr. 30724/23 sept. 1864, venind în comuna Piscani, plasa Râurilor și operând în unire cu Comisia ad-hoc, la alegerea locurilor locuitoriești (sic!) de acelea ale proprietății, am delimitat în modul următor, în urma Deciziunii D-lui Superarbitru:

I. În vatra satului (Piscani, n.ns.)

1. Pentru 45 locuitori a 398 stânjani /13 pog. 19 prăjini;
2. Școala comunală, cele două biserici și primăria /9 prăjini;
3. Locuri rezervate pe seama proprietății /2 pog. 9 prăjini;
4. Hanul cu 10 pogoane izlaz, 22 prăjini și 45 stânjani.

Total convenit locuitorilor și rezervat proprietății:

26 pogoane, 22 prăjini, 26 stânjani.

Măsurându-se apoi întinderea actuală a vetrei satului, după delimitarea făcută s-a găsit, 123 pogoane.

II. Pământuri de arătură, fânețe, izlaz:

1. Pentru 3 locuitori cu 4 boi, câte 11 pogoane /33 pogoane;
  2. Pentru 31 locuitori cu câte 2 boi, câte 7 pog. și 19 prăjini /241 pogoane;
  3. Pentru 8 locuitori pălmași, câte 4 pog. și 15 prăjini /37 pogoane;
  4. Pământ convenit bisericii /17 pogoane.
- Total /355 pogoane, 11 prăjini și 22 stânjani.

Inginer hotarnic, căpitan Neculcea¹¹
(f. dată)

III. Statului i-au mai rămas:

Pădure, 90 pogoane și 10 prăjini.

Iuda, 77 pogoane, 10 prăjini, 4 stânjeni.

Prundul de sus, 168 pogoane, 7 prăjini.

Prundul de jos, 217 pogoane, 8 prăjini și 48 stânjeni.

Mioveni-luncă, 135 pogoane, 17 prăjini și 25 stânjeni.

Total... 689 pogoane, afară de pământul rămas în comună.

---

¹¹ Arhivele Naționale ale României, *Reforma agrară 1864*, mapa 1517.